

šnog dužnika i prenos tih sredstava sa određenog računa spada u domen izvršnih radnji organizacije za prinudnu naplatu, eventualne nepravilnosti pri sprovođenju izvršenja s tim u vezi ne mogu se otklanjati ukidanjem rešenja o izvršenju, odnosno obustavom izvršenja, već shodnom primenom pravnog sredstva iz člana 58. ZIP-a.

Iz navedenog sledi da eventualne smetnje za sprovođenje izvršenja, pa i one iz čl. 4. st. 2. Zakona o javnim prihodima i rashodima na koji se upućuje žalbom, ako se tiču samo jednog od više računa koji koristi izvršni dužnik, ne predstavljaju razlog iz čl. 15. st. 1. tač. 7. ZIP-a koji sprečava izvršenje sve dok postoji bilo koji račun izvršnog dužnika sa kog se prinudno izvršenje može sprovesti, a u konkretnom slučaju izvršni dužnik upravo žalbom i ukazuje da raspolaže jednim takvim računom.

(Rešenje Okružnog suda u Beogradu, Gž. br. 6335/05 od 8. VI 2005)

PRIMENA OPŠTIH PRAVILA O NAKNADI ŠTETE U SLUČAJU OBJAVLJIVANJA NETAČNE INFORMACIJE (čl. 154, 170. st. 1. i čl. 200. ZOO u vezi sa čl. 206. ZOO)

Odgovornost urednika i izdavača za štetu nastalu objavljivanjem netačne informacije se ceni po opštim pravilima o naknadi štete, ukoliko je sporna informacija objavljena nakon donošenja Zakona o prestanku važenja Zakona o javnom informisanju ("Sl. glasnik RS", br. 11/01), a pre stupanja na snagu Zakona o javnom informisanju ("Sl. glasnik RS", br. 43/03).

Iz obrazloženja:

Sporna informacija je objavljena 17. VI 2003. godine, dakle nakon donošenja Zakona o prestanku važenja Zakona o javnom informisanju ("Sl. glasnik RS", br. 11/01 od 15. II 2001. godine), a pre stupanja na snagu Zakona o javnom informisanju objavljenom u "Sl. glasniku RS", br. 43/03). U takvom slučaju, odgovornost tuženih za štetu nastalu objavljivanjem sporne informacije ceni se prema opštim pravilima o naknadi štete. Kod pravilno utvrđene činjenice da su tuženi u svojstvu izdavača, odnosno glavnog i odgovornog urednika omogućili objavljivanje spornih podataka i time prouzrokovali povredu ugleda tužioca, njihova solidarna odgovornost za štetu se zasniva na odredbama čl. 154, 170. st. 1. i čl. 200. ZOO u vezi sa čl. 206. istog Zakona.

(Presuda Okružnog suda u Beogradu, Gž. br. 3612/05 od 6. IV 2005)

Praksa Trgovinskih sudova

STVARNA NADLEŽNOST TRGOVINSKOG SUDA ZA NAKNADU
VANUGOVORNE ŠTETE (čl. 15. st. 1. tač. a), b) i v) Zakona o sudovima)

Trgovinski sud nije stvarno nadležan da odlučuje u sporu u kome tužbeni zahtev predstavlja zahtev za naknadu vanugovorne štete koja niti je proistekla iz obavljanja privredne delatnosti niti predstavlja onemogućavanje ili ometanje takve delatnosti.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta utvrđuje se da je predmet postavljenog tužbenog zahteva,

zahtev za naknadu štete, koja je po navodima tužilaca nastala donošenjem nezakonite Odluke tuženog o privremenom postavljanju metalnih kontejnera sa dvorištima za sekundarne sirovine u prostoru zapadno od ulice I. R. u N. B., a koja se šteta po njihovim navodima ogleda u umanjenju tržišne vrednosti stanova. Iz navedenog proizilazi, dakle, da je osnov postavljenog tužbenog zahteva zahtev za naknadu vanugovorne štete nastale kao posledica odluke tuženog. Dalje iz navedenog proizilazi da parnica započeta ovako podnetom tužbom ne predstavlja spor iz međusobnih privrednih odnosa parničnih stranaka, niti se radi o zahtevu za naknadu štete nastale u obavljanju privredne delatnosti.

Pravilno je prvostepeni sud zaključio da za rešavanje spora sa ovako postavljenim tužbenim zahtevom trgovinski sud nije stvarno nadležan, a u smislu odredbe čl. 15. st. 1. tač. a, b. i v. Zakona o sudovima. Neosnovani su i neistiniti žalbeni navodi da u konkretnom slučaju nema mesta primeni čl. 15. Zakona o sudovima. Nasuprot žalbenim navodima, shodno odredbi čl. 84. Zakona o uređenju sudova, primena odredbe čl. 24. odložena je do 1. januara 2007. godine, odnosno i dalje je na snazi odredba čl. 15. Zakona o sudovima, koju je pravilno primenio i prvostepeni sud.

Tačni su žalbeni navodi o tome da prvotužilac u smislu čl. 11. Zakona o održavanju stambenih zgrada ima svojstvo pravnih lica, kao i da se ostali tužioci sa prvotužiocem nalaze u pravnom odnosu suparničarstva iz čl. 199. Zakona o parničnom postupku, ali ovi navodi nisu od uticaja na pravilnost pobijanog rešenja. Ovo stoga što je u smislu čl. 15. Zakona o sudovima, za postojanje stvarne nadležnosti trgovinskog suda potrebna kumulativna ispunjenost dve vrste uslova, a to su: svojstvo učesnika u sporu i vrsta spora. U konkretnom slučaju obe parnične stranke jesu pravna lica, odnosno lica koja u svojstvu suparničara, a u smislu čl. 15. st. 1. tač. v. Zakona o sudovima, učestvuju u parnici, ali se ne radi o sporu koji po svojoj vrsti spada u sporove iz međusobnih privrednih odnosa navedenih lica, kako je to predviđeno tač. a. navedenog člana.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 1348/05 od 21. XII 2005)

NEPODNOŠENJE PODNESKA U DOVOLJNOM BROJU PRIMERAKA KAO RAZLOG ZA NJEGOV ODBAČAJ (čl. 101. st. 1. u vezi sa čl. 103. st. 6. ZPP)

Nedostavljanje dovoljnog broja primeraka nekog podneska od strane stranke koja ima punomoćnika advokata, ne može imati za posledicu odbačaj tog podneska na osnovu čl. 103. st. 6. ZPP.

Iz obrazloženja:

Iz sadržine obrazloženja pobijanog prvostepenog rešenja, proizilazi da je sud odbacio žalbu tuženog zbog toga što je ista izjavljena preko punomoćnika koji je advokat, a dostavljena u jednom primerku. Pogrešan je stav prvostepenog suda da nedostavljanje dovoljnog broja primeraka nekog podneska, u konkretnom slučaju žalbe, može imati za posledicu odbačaj navedenog podneska, kada se radi o stranci koja ima punomoćnika advokata. Ovo stoga što je posledica odbačaja podneska propisana u čl. 103. st. 6. Zakona o parničnom postupku (koji je primenio prvostepeni sud), predviđena samo za one podneske koji su nerazumljivi ili ne sadrže sve što je potrebno da bi se po njima moglo postupati. Iako je tačno da je čl. 101. st. 1. ZPP, kao i čl. 364. st. 1. ZPP, propisano da se podnesci, pa i žalba, dostavljaju

u dovoljnom broju primeraka za sud i protivnu stranu, dostavljanje žalbe u samo jednom primerku ne čini navedenu žalbu nerazumljivom, niti se može smatrati da žalba sadrži takve nedostatke zbog kojih se po istoj ne može postupati.

Kako iz sadržine podnete žalbe proizilazi da je ista bila razumljiva, te da se po istoj moglo postupati, to je prvostepeni sud bio dužan da postupi u smislu čl. 103. st. 5. ZPP ili pak da pozove podnosioca da dostavi još jedan primerak podnete žalbe.

U nastavku postupka, prvostepeni sud će postupiti shodno čl. 366. i 367. ZPP.
(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 599/06 od 1. II 2006)

NEMOGUĆNOST ODBAČAJA TUŽBE ZBOG NEOZNAČAVANJA VREDNOSTI SPORA (čl. 187. u vezi sa čl. 103. st. 6. ZPP)

Ne može se odbaciti tužba kao neuredna, zbog toga što nije posebno označena vrednost spora, ako je predmet tužbenog zahteva utvrđenje novčanog potraživanja, obzirom da je vrednost predmeta spora određiva.

Iz obrazloženja:

Tačno je da tužilac nije označio vrednost predmeta spora, ali su u petitumu tužbe označeni iznosi sa zakonskom zateznom kamatom na te iznose, za koje se traži da se utvrdi tužiočevo potraživanje prema stečajnoj masi tuženog preduzeća, i iz petituma tužbe se može utvrditi vrednost predmeta spora.

Stoga su osnovani žalbeni navodi da u konkretnom slučaju nisu bili ispunjeni uslovi za odbačaj tužbe u smislu člana 103. stav 6, a u vezi sa čl. 187. st. 1. ZPP i da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 361. st. 1. ZPP, jer je odbacio tužbu iako nisu bili ispunjeni uslovi za odbačaj tužbe zbog neoznačavanja vrednosti predmeta spora, a to je imalo uticaja na donošenje pravilne odluke, s obzirom da je postupak odbačajem tužbe okončan.

Prema odredbi čl. 187. st. 3. ZPP, kad nadležnost, sastav suda ili pravo na izjavljivanje revizije zavisi od vrednosti predmeta spora, a predmet tužbenog zahteva nije novčani iznos, tužilac je dužan da u tužbi naznači vrednost predmeta spora.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 6569/05 od 27. I 2006)

DEPONOVANO GENERALNO PUNOMOĆJE (čl. 135. Sudskog poslovnika)

Ne može se uskratiti zastupanje punomoćniku stranke koji se pozvao na broj generalnog punomoćja deponovanog kod suda kod koga se vodi postupak, pre nego što sudska pisarnica proveri da li je predmetu priložen prepis punomoćja, da li takvo punomoćje postoji i da nije opozvano. Sudska pisarnica je dužna da ove činjenice konstatuje u predmetu uz navođenje poslovnog broja pismena uz koje je priložen izvornik punomoćja, odnosno redni broj upisnika sudske uprave pod kojim je deponovano generalno punomoćje, u skladu sa čl. 135. Sudskog poslovnika.

Iz obrazloženja:

Prema stanju u spisima, punomoćnik tužioca je dana 18. XII 2002. godine podneo predlog za izvršenje na osnovu verodostojne isprave, u kom predlogu je naveo da zastupa tužioca po osnovu deponovanog generalnog punomoćja VII Su

A/97-17. Prvostepeni sud je po predlogu odredio izvršenje rešenjem Iv-5398/02 od 23. XII 2002. godine. Postupajući po prigovoru dužnika izdato rešenje o izvršenju na osnovu verodostojne isprave je stavljeno van snage rešenjem prvostepenog suda od 16. I 2003. godine. U daljem toku postupka punomoćnik tužioca se u podnescima i na raspravama pozivao na broj deponovanog generalnog punomoćja VII Su-A/97-17, a prvostepeni sud je prihvatio da tužioca u ovoj parnici zastupa navedeni punomoćnik po osnovu deponovanog generalnog punomoćja, bez naloga punomoćniku da dostavi prepis deponovanog generalnog punomoćja. Nakon donošenja novog Zakona o parničnom postupku, prvo ročište za glavnu raspravu je održano pred prvostepenim sudom 2. VI 2005. godine, kada je prisutni advokatski pripravnik punomoćnika tužioca S. B. izjavila da po generalnom deponovanom punomoćju zastupa tužioca. Sud je tada na ročištu konstatovao da spisima predmeta nije priloženo generalno punomoćje, zbog čega nije dozvolio pristup prisutnom advokatskom pripravniku punomoćnika tužioca na ročištu, nakon čega je doneo ožalbeno rešenje kojim je konstatovano da se tužba smatra povučenom.

Postupajući na prethodno navedeni način, prvostepeni sud je prilikom donošenja pobijanog rešenja učinio bitne povrede odredaba postupka, regulisane odredbama čl. 361. stav 2. tačka 12. ZPP.

Naime, prema čl. 135. Sudskog poslovnika kada se punomoćnik stranke poziva na generalno punomoćje koje se nalazi u spisima sudske uprave, pisarnica će pre dostavljanja predmeta sudiji proveriti da li je predmetu priložen prepis punomoćja, kao i da li takvo punomoćje postoji i da li nije opozvano, što će se konstatovati u predmetu uz navođenje poslovnog broja pismena uz koje je priložen izvornik punomoćja, odnosno redni broj upisnika sudske uprave pod kojim je deponovano generalno punomoćje.

Polazeći od citirane odredbe Sudskog poslovnika, koja reguliše deponovanje generalnog punomoćja, prvostepeni sud je bio dužan da od sudske pisarnice zatraži proveru da li postoji generalno punomoćje na koje se pozvao punomoćnik tužioca i da li nije opozvano, kao i konstataciju u predmetu poslovnog broja pismena uz koje je priložen izvornik punomoćja, odnosno redni broj upisnika sudske uprave pod kojim je deponovano generalno punomoćje.

Pored toga, obzirom da je postupak vođen kao povodom prigovora na platni nalog, prvostepeni sud je bio dužan da u predmetnom rešenju donese i odluku o rešenju o izvršenju na osnovu verodostojne isprave, odnosno da primeni odredbe čl. 463. st. 1. Zakona o parničnom postupku. Prvostepeno rešenje je nepravilno i iz razloga što je prvostepeni sud na osnovu svoje ocene da punomoćnik tužioca nema priloženo punomoćje u predmetu od početka postupka, u takvoj situaciji morao da primeni odredbe čl. 92. stav 2. ZPP u pogledu preduzetih parničnih radnji od strane punomoćnika bez punomoćja.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 9930/05 24. I 2006)

DOSTAVLJANJE PRAVNIM LICIMA I USTANOVAMA SA SEDIŠTEM NA
TERITORIJI ZEMLJE KOJA JE POTPISNIK MEĐUNARODNOG ILI
BILATERALNOG UGOVORA O NAČINU DOSTAVLJANJA

Zakonska obaveza da se dostavljanje izvrši diplomatskim putem ne važi u slučaju kada postoji međunarodni ugovor, ili je zaključen bilateralni ugovor

između naše zemlje i zemlje u kojoj je potrebno izvršiti dostavljanje, a kojima se predviđa drugačije rešenje.

Iz obrazloženja:

Zakonska obaveza da se dostavljanje izvrši diplomatskim putem ne važi u slučaju kada postoji međunarodni ugovor koji predviđa drugačije rešenje.

U našem pravu, dostavljanje sa elementom inostranosti regulisano je u principu Zakonom o parničnom postupku, no u odnosu na veoma veliki broj država način dostavljanja je utvrđen bilateralnim ili multilateralnim međunarodnim ugovorima. U tom smislu posebno je značajna Konvencija o građanskom postupku koja je doneta u Hagu, a koja je objavljena u "Sl. listu NRJ" – dodatak broj 6/1962 koja je stupila na snagu u odnosu na Jugoslaviju 11. V 1962. godine, koja je na snazi u Austriji. Osnovno rešenje koje Konvencija iz 1954. godine predviđa (član 1–7) jeste dostavljanje konzularnim putem, dakle preko konzula države molilje (one države čiji sudski akti treba da se dostave).

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 1942/06 od 1. III 2006)

DOSTAVLJANJE PRAVNIM LICIMA I USTANOVAMA U INOSTRANSTVU AKO JE ZAKLJUČENO VIŠE UZASTOPNIH MEĐUNARODNIH UGOVORA KOJIMA SE REGULIŠE DOSTAVA

Praksa Ministarstva za ljudska i manjinska prava pitanje međusobnog odnosa više međunarodnih ugovora u istoj materiji rešava tako što dvostranim ugovorima (kao *lex specialis*) daje prednost u primeni nad višestranim ugovorima, bez obzira na vreme njihovog potvrđivanja ili objavljivanja.

Iz obrazloženja:

Međusobni odnos uzastopnih međunarodnih ugovora o istom predmetu regulisan je članom 30. Bečke konvencije o ugovornom pravu (1969). Konvencija u ovom pogledu ne pravi razliku između dvostranih i višestranih ugovora. Kada je reč o višestranim međunarodnim ugovorima koji se sukcesivno slede uređujući istu materiju, najčešće je redosled primene određen u samom kasnijem ugovoru. Ukoliko odredbe o redosledu nema, primenjuje se sistem *lex posterior*. Ova rešenja važe i u pogledu starih i novih verzija jednog istog višestranog ugovora. Između država od kojih je jedna ratifikovala oba ugovora u istoj materiji, a druga samo jedan od tih ugovora, važi onaj ugovor ili ona njegova verzija koje su obe države ratifikovale.

U našoj teoriji često se pominje pravilo da dvostrani ugovori kao *lex specialis* imaju prednost u primeni nad višestranim ugovorom, bez obzira na vreme potpisivanja i objavljivanja jednog ili drugog ugovora. Međutim, u ovom slučaju često nema osnova da se govori o *lex specialis*, jer i dvostrani i višestranu ugovori mogu da regulišu potpuno isti predmet. Treba pretpostaviti da višestranu ugovor koji sadrži drugačije odredbe o istoj materiji, a koji su iste države ugovornice zaključile posle dvostranog, derogira odredbe ovog drugog u onom delu u kojem su suprotne novom ugovoru. I obrnuto, kasniji dvostrani ugovor koji sadrži nesaglasne odredbe o istoj materiji derogira raniji višestranu ugovor između država ugovornica koje su zaključile dvostrani ugovor. Dakle, važi isto pravilo kao kod međusobnog odnosa višestranih ugovora zaključenih u istoj materiji.

Međutim, prilikom upoređivanja tekstova uzastopnih ugovora, bili oni dvostrani ili višestranu, treba biti jako oprezan – mora se analizom odredaba jednog i

drugog ugovora uveriti da je reč o istom pravnom pitanju koje je sadržinski različito regulisano u oba teksta i proveriti da li jedan ostavlja prostor za primenu drugog. Može se dogoditi, naime, da se uzastopni ugovori samo delimično poklapaju u pogledu polja primene (iako se po svojim nazivima odnose na istu materiju), tako da se u ostalom delu dopunski može primeniti pored jednog i drugi ugovor. Drugim rečima, zbog toga što u određenoj oblasti postoji kasniji ugovor ne treba automatski odbaciti svaku mogućnost primene i ranijeg ugovora o istoj materiji čije su članice obe države.

Najnovija praksa Ministarstva za ljudska i manjinska prava Državne zajednice Srbija i Crna Gora polazi od toga da se na pitanje međusobnog odnosa međunarodnih ugovora o istoj materiji ("Sukob konvencija"), odgovara tako što se polazi od pravila da dvostrani ugovor kao *lex specialis* ima prednost u primeni nad višestranim ugovorom, bez obzira na vreme potvrđivanja i objavljivanja jednog ili drugog ugovora. U takvom slučaju, u građanskom postupku sa inostranim elementom procesna radnja u inostranstvu (dostavljanje i sl.), kada je u pitanju Austrija kao zamoljena država, se vrši primenom Ugovora o uzajamnom pravnom saobraćaju između FNR Jugoslavije i Republike Austrije ("Sl. list FNRJ" – dodatak, br. 8/1955), pa u tom slučaju pošto pomenuti bilateralni ugovor reguliše pomenutu materiju na opisani način, dostavljanje sudskih akata treba vršiti preko Ministarstva pravde Republike Srbije.

Iz prednjeg se vidi da subjekt preko koga se vrši dostavljanje inostranstvu nema obavezu prevođenja pismena koja se dostavljaju.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 1942/06 od 1. III 2006)

POTREBA ZA ZAKAZIVANJEM ROČIŠTA PO PREDLOGU ZA VRAĆANJE U PREDŠNJE STANJE (čl. 115. ZPP)

Ročište povodom podnetog predloga za vraćanje u predašnje stanje potrebno je zakazati u slučaju kada stranka predloži izvođenje dokaza u prilog osnovnosti podnetog predloga. Ukoliko u predlogu nisu izneti dokazni predlozi, prvostepeni sud je ovlašćen na osnovu čl. 115. ZPP da donese odluku bez zakazivanja ročišta.

Iz obrazloženja:

Pravilno je prvostepeni sud odlučio kada je svojim rešenjem odbio predlog tužioca za vraćanje u predašnje stanje.

Neosnovani su žalbeni navodi tužioca da je prilikom donošenja rešenja po podnetom predlogu za vraćanje u predašnje stanje načinjena bitna povreda određaba parničnog postupka, pošto nije zakazano ročište povodom podnetog predloga. Naime, prema članu 115. st. 3. ZPP o predlogu za vraćanje u predašnje stanje **odlučuje se po pravilu bez rasprave**. Dakle, u situaciji kada tužilac u predlogu za vraćanje u predašnje stanje nije predložio izvođenje ni jednog dokaza, zbog koga bi bilo potrebno zakazati ročište, prvostepeni sud je pravilno doneo odluku, bez prethodnog zakazivanja ročišta, a za šta ima ovlašćenje, shodno citiranoj odredbi Zakona o parničnom postupku.

Nasuprot žalbenim navodima, prvostepeni sud nije bio dužan u smislu čl. 7. ZPP-a da izvede dokaz saslušanjem punomoćnika tužioca na okolnosti iz podnetog predloga za vraćanje u predašnje stanje, imajući u vidu da predlog za izvođenje ovog dokaza nije istaknut u podnetom predlogu.

(NE)OBAVEZNOST SUOČENJA SVEDOKA

Ako se iskazi svedoka ne slažu u pogledu važnih činjenica sud ih može, ali ne mora, suočiti.

Iz obrazloženja:

Prema čl. 245. st. 3. ZPP svedoci se mogu suočiti ako se njihovi iskazi ne slažu u pogledu važnih činjenica. Prema iznetom, suočenje je dokazno sredstvo za koje sud procenjuje da li je potrebno da bi mogao da oceni date iskaze svedoka. Kako u konkretnoj situaciji sud, imajući u vidu druge pismene dokaze i druge iskaze svedoka nije ocenio da je potrebno da se izvrši suočenje navedenih lica, a što je u domenu njegovih ovlašćenja, to se neosnovano u žalbi navodi da je sud to morao da učini. Sud je ocenom pismenih dokaza i posebno ocenom izjava svedoka i stranaka utvrdio činjenično stanje u pogledu pravne prirode poslovnog odnosa u kome su stranke bile.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 13385/05 od 24. I 2006)

VEŠTAČENJE KAO DOKAZNO SREDSTVO (čl. 249, 256. i 257. ZPP)

Pismena isprava u kojoj lice sa spiska sudskih veštaka sačinjava obračun na zahtev jedne od parničnih stranaka i overava ga pečatom, ne predstavlja dokaz u smislu čl. 249, 256. i 257. Zakona o parničnom postupku, pa je presuda zasnovana na takvom “nalazu i mišljenju veštaka” zahvaćena bitnom povredom odredaba parničnog postupka.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud, usvajajući tužbeni zahtev, zasniva svoju odluku na mišljenju sudskog veštaka S. B., iako prema stanju u spisima proizilazi da u toku prvostepenog postupka dokaz veštačenjem nije izveden, već je tužilac uz podnesak dostavio kao prilog obračun koji je na njegov zahtev izvršilo lice koje prema pečatu stavljenom na ovaj obračun ima svojstvo sudskog veštaka. Saglasno sa čl. 249. Zakona o parničnom postupku sud izvodi dokaz veštačenjem kada je radi utvrđivanja ili razjašnjenja neke činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže, a saglasno sa čl. 256. istog zakona sud određuje veštačenje rešenjem koje ima sadržinu predviđenu ovim članom. Prema čl. 257. istog zakona veštak svoj pisani nalaz i mišljenje koji moraju biti obrazloženi dostavlja sudu pre rasprave, a sud dostavlja strankama nalaz i mišljenje najmanje 8 dana pre ročišta za glavnu raspravu, na koji se stranke mogu izjasniti pismeno, odnosno strankama se mora omogućiti da neposredno od veštaka na raspravi traže razjašnjenja na iznete primedbe. Tek tada se veštačenje može smatrati dokazom koji sud ocenjuje saglasno čl. 8. ZPP.

Iz navedenih razloga pobijana presuda zahvaćena je bitnom povredom odredaba parničnog postupka iz čl. 361. st. 2. tač. 12. Zakona o parničnom postupku na koju se žalbom tuženog osnovano ukazuje, pa je na osnovu čl. 376. ZPP ista morala biti ukinuta, a predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 7567/05 od 9. I 2006)

Isprava je istinita (autentična) ako su ispunjena dva uslova: 1. ako potiče od izdavaoca, i 2. ako nije izmenjena njena sadržina.

Iz obrazloženja:

Prema tome da li isprava potiče od izdavaoca ili ne, razlikuju se izvornik (original) i prepis (kopija) isprave. Izvornik potiče od izdavaoca, s tim što izvorna isprava može biti sačinjena u jednom primerku (unikat) ili više (ravnoglasnih) primeraka od kojih je svaki original (npr. ugovor). Prepis je tekstualna reprodukcija originalne isprave i on može biti prost ili overen. Prost prepis je obična tekstualna reprodukcija originala, a overeni prepis je reprodukcija teksta koja je verna originalu, što i potvrđuje original koji je ovlašćen za overu.

Isprava može da bude korišćena u celini i u izvodu. Izvod je skraćeni prepis jednog dela isprave. Izvor isprave treba da sadrži: naziv isprave, početak teksta, delo isprave, završetak isprave i datum i potpis izdavaoca. Izvod može da bude i overen i neoveren. Posebna vrsta isprava su verodostojne isprave.

Pitanje istinitosti isprave je ono pitanje koje se ovde postavlja kao suštinsko. Isprava je istinita (autentična) ako su ispunjena dva uslova: 1. ako potiče od izdavaoca, i 2. ako nije izmenjena njena sadržina. Autentična isprava ima dokaznu snagu. Ako se pojavi sumnja u istinitost, sud proverava autentičnost isprave.

Istinitost privatne isprave utvrđuje se priznanjem protivnika podnosioca. Ako on prizna istinitost ili propusti da se o tome izjasni, smatra se da je isprava autentična. Ako se ospori istinitost isprave, podnosilac mora da dokazuje njenu istinitost (upoređivanjem, proveravanjem, veštačenjem). Ako je potpis na ispravi neistinit, isprava je lažna. Ako je potpis istinit, smatra se da je istinita i sadržina. Međutim, može se dokazivati da je isprava falsifikovana ili da je lažno sačinjena.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 5227/05 od 23. I 2006)

ALTERNATIVNI TUŽBENI ZAHTEV I ALTERNATIVNE OBLIGACIJE

Tužbeni zahtev može sadržati zahtev za alternativno obavezivanje tuženog samo ako je ugovorom predviđena alternativna obligacija. Postavljanje više tužbenih zahteva koji su među sobom u alternativnom odnosu nije zakonom predviđeno.

Iz obrazloženja:

Prema čl. 124. ZOO u dvostranim teretnim ugovorima, kad jedna strane ne ispuni svoju obavezu druga strana može ako nije što drugo određeno zahtevati ispunjenje obaveze ili pod uslovima predviđenim zakonom raskinuti ugovor prostom izjavom ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima prava na naknadu štete. Stoga u situaciji u kojoj tuženi nije u ugovorenom roku platio ugovornu cenu tužilac je mogao da bira da li će raskinuti ugovor o kupoprodaji viljuškara zaključen sa tuženim ili će tražiti izvršenje istog uplatom ugovorenog iznosa kupoprodajne cene. U konkretnom slučaju tužilac je formirao tužbeni zahtev tražeći alternativno obavezivanje tuženih na ispunjenje ugovora ili na povraćaj predmeta kupoprodajnog ugovora – viljuškara – uz nadoknadu za korišćenje istog u spornom periodu. **Pravilno je pri ovako formiranom tužbenom zahtevu prvostepeni sud našao da tužilac ne može istovremeno tražiti i izvršenje ugovora i regulisanje pravnih posledica raskida istog povraćajem pred-**

meta ugovora. Navedeno bi bilo moguće samo u situaciji ukoliko bi ugovorom među strankama bila ugovorena alternativna obaveza tuženog u smislu čl. 403. ZOO i to tako da je na tuženom bila mogućnost izbora koji će predmet od više alternativnih obaveza izmiriti, odnosno u konkretnom slučaju ukoliko je ugovorena za tuženog kao dužniku-kupcu mogućnost izbora da li će platiti cenu ili vratiti predmet ugovora – viljuškar. Kako je među strankama nesporno da takva alternativna obaveza na strani tuženog nije ugovorena, to je pravilno prvostepeni sud, imajući u vidu navedenu okolnost, kao i činjenicu da je pravosnažno prvotuženi obavezan na plaćanje iznosa cene, što je predstavljalo i tužiočev izbor puta za ostvarenje prava, odlučujući o zahtevu za alternativno obavezivanje tuženog isti odbio nalazeći da alternativna obligacija nije među strankama ugovorena, te da stoga nema pravnog osnova za obavezivanje tuženog alternativnim obavezama. Samo ugovaranje takve obaveze u smislu čl. 403. ZOO omogućava tužiocu da takvo obavezivanje traži tužbom, a u svakom drugom slučaju u kome takvog sporazuma stranaka nema zahtev tužioca za alternativno obavezivanje po više obaveza nije osnovano.

(Iz presude Višeg trgovinskog suda, Pž. 10610/05 od 12. XII 2005)

PRESUDA ZBOG PROPUŠTANJA KOJOM SE ODBIJA TUŽBENI ZAHTEV (čl. 338. st. 3. ZPP)

Presuda zbog propuštanja je presuda kojom se usvaja tužbeni zahtev, pa se istom ne može odbiti tužbeni zahtev sa razloga što iz činjenica navedenih u tužbi ne proizilazi osnovanost tužbenog zahteva, već se donosi presuda iz čl. 338. st. 3. ZPP, ali po održanom ročištu i po ispunjenosti ostalih uslova predviđenih ovim stavom.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta proizilazi da je tužilac podneo tužbu radi utvrđivanja prava svojine na vozilima navedenim u izreci presude. Sud je dostavio tužbu tuženom na odgovor rešenjem od 12. IX 2005. godine u kome je naložio da se isti izjasni u roku od 30 dana i upozorio ga na sve posledice propuštanja.

Tuženi nije dostavio odgovor na tužbu, te je prvostepeni sud van ročišta doneo presudu zbog propuštanja kojom odbija tužbeni zahtev.

Ovakvim postupanjem prvostepeni sud je izvršio bitnu povredu postupka na koju se žalilac poziva. Naime, odredbom čl. 338. ZPP predviđeni su uslovi pod kojim se donosi presuda zbog propuštanja, odnosno presuda kojom se usvaja tužbeni zahtev.

U konkretnom slučaju, sud je presudom zbog propuštanja odbio tužbeni zahtev sa razloga što iz činjenica navedenih u tužbi ne proizilazi osnovanost tužbenog zahteva. Odredbom čl. 338. st. 3. ZPP izričito je navedeno da ako iz činjenica navedenih u tužbi ne proizilazi osnovanost tužbenog zahteva, **sud će zakazati pripremno ročište, a ako tužba na ročištu nije preinačena, sud će doneti presudu kojom se tužbeni zahtev odbija.**

S obzirom na navedenu zakonsku odredbu nije bilo mesta donošenju presude kojom se odbija tužbeni zahtev van ročišta sa razloga što iz činjenica navedenih u tužbi ne proizilazi osnovanost tužbenog zahteva. Čl. 338. ZPP je predviđeno da je presuda zbog propuštanja presuda kojom se usvaja tužbeni zahtev, te shodno tome presudom zbog propuštanja ne može da se odbija tužbeni zahtev, već

se donosi presuda iz čl. 338. st. 3. ZPP, ali po održanom ročištu od strane prvostepenog suda i po ispunjenosti ostalih uslova predviđenih ovim stavom.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 13565/05 od 22. II 2006)

PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA POSTUPKA (čl. 159. ZPP)

O naknadi troškova postupka odlučuje sud na određeni i opredeljeni zahtev koji je stranka dužna da stavi blagovremeno. Troškovnik mora da sadrži pobrojane sve preduzete parnične radnje koje su stranci prouzrokovale izdatke i njihovu visinu.

Iz obrazloženja:

Viši trgovinski sud nalazi da je pobijano rešenje kojim je odbačen kao neblagovremen zahtev tuženog za naknadu troškova postupka pravilno i na zakonu utemeljeno. Naime, tuženi smatra da nakon presumiranog povlačenja tužbe može da se poziva na blagovremenost zahteva za troškove postavljenog 28. XI 2005. godine, kroz navode da je u više navrata i pismenim podnescima i na glavnoj raspravi istakao da traži troškove parničnog postupka.

Međutim, punomoćnik tuženog je rešenje od 5. VII 2005. godine (kojim je konstatovano povlačenje tužbe) primio 7. VII 2005. godine. Žalbu tužioca na rešenje od 19. VII 2005. godine (o odbijanju predloga za vraćanje u predašnje stanje) zaprimio je 8. IX 2005. godine. Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 10159/05 po žalbama tužioca na prvostepena rešenja dostavljeno mu je 3. XI 2005. godine, a što se sve utvrđuje iz povratnica u spisima predmeta. Punomoćnik tuženika je zahtev za troškove spora podneo tek 28. XI 2005. godine. U konkretnom slučaju tuženi je pre toga tokom postupka jedino na ročištu od 3. II 2003. godine zatražio troškove, ali ih ni tada nije opredelio, a to nije učinio ni nadalje tokom spora prilikom podnošenja odgovarajućih podnesaka niti prilikom raspravljanja na ročištu. Tuženi, dakle, nije troškove opredelio ni nakon donošenja rešenja o presumiranom povlačenju tužbe, nego znatno docnije. Prema članu 159. st. 1. i 2. ZPP o naknadi troškova postupka odlučuje sud na određeni zahtev stranke, koja je dužna da u zahtevu opredeljeno navede troškove za koje traži naknadu. Ovo znači da **zahtev za troškovima mora da sadrži pojedinačno sve preduzete parnične radnje koje su stranci prouzrokovale troškove i njihovu visinu.**

Pošto po neopredeljenom zahtevu sud nije mogao da postupa, to je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je doneo pobijanu odluku, imajući u vidu da je tuženome istekao i rok iz stava 7. člana 159. ZPP (**rok od osam dana po prijemu obaveštenja o povlačenju tužbe**). Tuženome se stoga ne može prihvatiti opredeljivanje parničnog troška nakon proteka više meseci od donošenja rešenja o presumiranom povlačenju tužbe (koje je primio 7. VII 2005. godine), i to putem podneska od 28. XI 2005. godine, sa pozivom na to da mu troškovi pripadaju jer je u potpunosti uspeo u parnici, odnosno pozivom na docnije bolničko lečenje punomoćnika tuženog (u oktobru i novembru mesecu 2005. godine).

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 451/06 od 24. I 2006)

DEJSTVO DOPUNE ŽALBE

Ne može se smatrati blagovremenom žalbom podnesak nazvan “dopuna žalbe”, ako se njime pobija deo prvostepene odluke koji nije bio predmet pobijanja u žalbi.

Iz obrazloženja:

Podneskom od 26. IX 2005. godine, nazvanim dopuna žalbe, tužilac pobija i prvostepenu presudu u stavu izreke pod III, dakle u pogledu odluke o troškovima spora. Kako je tužilac prvostepenu presudu primio 2. IX 2005. godine, kako u blagovremeno podnetoj žalbi nije pobijao stav III izreke prvostepene presude, to proizilazi da je ovaj stav postao pravosnažan. Stoga se tužiočev podnesak od 26. IX 2005. godine ne može smatrati dopunom blagovremeno podnete žalbe nego samostalnom žalbom na stav III izreke prvostepene presude koja je neblagovremena. Neblagovremenost ove žalbe proizilazi iz primene odredbe čl. 489. st. 1. tač. 2. ZPP, radi čega je na osnovu čl. 374. ZPP, a u vezi sa čl. 365. st. 1. i 2. ZPP, odlučeno kao u izreci ove presude pod II.

(Iz presude Višeg trgovinskog suda, Pž. 11721/05 od 1. II 2006)

KOMPENZACIONI PRIGOVOR

Kompenzacioni prigovor ističe se u zakonom propisanom obliku, te sami navodi tuženog da postoji protivpotraživanje koje nije kompenzirano ne predstavljaju prigovor prebijanja.

Iz obrazloženja:

Prvostepnom presudom u stavu I izreke održano je na snazi Rešenje o izvršenju Trgovinskog suda u P. Iv. br. 1094/2005. godine od 27. VII 2005. godine u delu u kome se tuženi kao dužnik obavezuje da tužiocu kao poveriocu isplati u roku od 8 dana iznos od 4.102,50 dinara na ime glavnog duga sa zakonskom zateznom kamatom i to: na iznos od 603,00 dinara počev od 15. XI 2004. godine, na iznos od 603,00 dinara počev od 15. XII 2004. godine, na iznos od 603,00 dinara počev od 15. I 2005. godine, na iznos od 764,50 dinara počev od 15. II 2005. godine, na iznos od 764,50 dinara počev od 15. III 2005. godine do isplate, kao i troškove izvršnog postupka. Stavom II izreke odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove.

Iz spisa predmeta proizilazi da je predmet ovog spora isplata iznosa 4.102,50 dinara sa zakonskom zateznom kamatom kako je bliže određeno u izreci prvostepene presude.

Pravilno je prvostepeni sud odlučio kada je usvojio tužbeni zahtev i obavezao tuženog da plati tužiocu navedeni iznos sa opredeljenom zateznom kamatom, a imajući u vidu i da tuženi nije istakao kompenzacioni prigovor do zaključenja glavne rasprave.

Neosnovani su žalbeni navodi da prvostepeni sud nije odlučio o prigovoru kompenzacije koji je tuženi uložio.

Navodi tuženog da ima potraživanje prema tužiocu i da međusobna potraživanja treba prebiti, nemaju svojstvo kompenzacionog prigovora, niti iz istih proizilazi da je tuženi izjavu o prebijanju uputio tužiocu pre utuženja. Kompenzacioni prigovor ističe se u zakonom propisanom obliku, te samo navodi da postoji protivpotraživanje koje nije kompenzirano ne predstavljaju prigovor prebijanja.

Tokom postupka tuženi nije dokazao da je u vreme dospelosti tužiočeve obaveze imao potraživanje prema tužiocu, a na njemu je teret dokazivanja. Prema opštim pravilima o teretu dokazivanja ko šta tvrdi, kome šta ide u prirog, dužan je da to i dokaže. Odredbe člana 336. i 337. ZOO regulišu prestanak obaveze prebijanjem - kompenzacijom, koji su pored ispunjenja, jedan od načina prestanka obaveze. U vreme dospelosti obaveze tuženog prema tužiocu, tuženi nije dao izjavu o

kompenzaciji, odnosno nije pružio dokaz da ima potraživanje prema tužiocu.
(Iz presude Višeg trgovinskog suda, Pž. 12137/05 od 6. II 2006)

NEPOSTOJEĆA PRESUDA I PRESUDA BEZ DEJSTVA

Nepostojeća presuda je ona koja nema sva potrebna svojstva koja sudskoj radnji daju karakter presude. Presuda bez dejstva je ona koja postoji, ali ne može izazvati pravna dejstva.

Iz obrazloženja:

Nepostojeća presuda je ona koja nema sva potrebna svojstva koja jednoj sudskoj radnji daju karakter presude. Presuda je nepostojeća ako nije objavljena ili nije otposlata, ili nije ni donesena. Nepostojeća presuda je akt koji je doneo umesto suda neki drugi organ ili odluka koja nosi takav naziv, ali nije donesena u vršenju sudijske funkcije. Nepostojeća presuda ne može izazvati pravna dejstva i zato se ona ne može pobijati.

Nasuprot nepostojeće presude, presuda bez dejstva je ona koja postoji, ali koja ne može da izazove pravno dejstvo. Presuda bez dejstva je prvostepena presuda koju je ukinuo instancioni sud; presuda koja je donesena pošto je tužba povučena; presuda koja je donesena u bračnoj parnici u kojoj je tužilac pre njene pravosnažnosti povukao tužbu; presuda kojom su izrečene posledice koje nisu predviđene pravilima materijalnog prava; presuda koja je donesena prema licu koje ne spada pod domaću jurisdikciju; presuda koja je donesena iako stranka ne postoji; prvostepena presuda koju je u toku instancionog postupka stavio van snage prvostepeni sud pošto su stranke pred njim zaključile sudsko poravnanje.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. br. 12202/05 od 9. I 2006)